

ilustracijo je sicer Dom in Svet že prav zgodaj poizkusil, a ni dobil za to pripravne moči. Prvi je bil J. Zeplichal v III. letniku, ki je ilustriral pesem »Dvojni pokop«. Poizkus, iz cele strani s sliko in tiskom pesmi napraviti celoto, je tu, toda posrečil se ni, ker pač slikarju niti na misel ni prišlo, da se je treba ozirati na tisk ali pa tega celoti prilagoditi; danes ilustrator že računa s papirjem in črkami, ki bodo na razpolago, takrat pač o tem ni razmišljal. Drug tak poizkus je bil v IV. letniku pri članku — i —: Črtice iz zgodovine slikarstva zlasti slovenskega. J. Germ, ki je bil naslednja leta nekaj stalni risar za Dom in Svet, ni imel za ilustracijo najmanjšega zmisla. Hvaliti moramo dr. Lampeta za misel, da si je jemal domače umetnike kot prva leta Germa in pozneje Jamo in jih stalno zaposlil pri listu, ker je na ta način vsaj nekoliko pomogel razvoju domače umetnosti, toda Germ se mu pač ni izplačal. Duh, v katerem je delal pozneje Jama, veje pa že v VII. letniku, ko priobči A. Karpellus ilustracije k narodni pesmi o Ravbarju. V tem letniku se pojavi tudi M. Zarnik, ki ima iste dobre namene kot Jama; ilustrira posebno v IX. letniku Finžgarjev Triglav, manjka mu finosti, celo risarske oziroma slikarske spretnosti, ki sta predpogoj za dobrega ilustratorja.

Medtem se pa pojavi čisto nova moč, ki se posveti samo ilustraciji in se nad vse pričakovanje izborno razvije — Francišek Dobnikar. Kako boječ in neokreten je še v XI. letniku; v XII. letniku pa se naenkrat razmahne in par let z Jamo vred tvori izboren ilustratorski aparat listov, tako da so naslednji letniki v tem oziru najmikavnejši. Letnika XIII. in XIV. se odlikujeta posebno po zanimivih glavah, ilustracijah k pesmim itd. Način Dobnikarjev je čisto risarski v nasprotju z Jamo, ki je čisto slikarski; fantazija Dobnikarjeva je bujna in si vedno izmišlja nove igre linij; pokra-

jinske in figuralne motive preplete in oplete z valovi črt, snuje svoj svet vedno dalje in vedno v novih variacijah. Ako pomislimo, da je bil Dobnikar samouk in povrh še v prvih začetkih, če pomislimo posebno, kako visoko se je povzpел v »Nežici« (XVI. letnik, 428), potem si sploh ne moremo prav izmisliti, kak ilustrator bi se bil lahko iz njega razvil. Izborne so bile tudi ilustracije k narodnim pesmim. N. pr. »Mlada Zora« (XIII. letnik) ali »Spanjščice« (XIV. letnik) itd. Poleg Jame in Dobnikarja se v teh letnikih pojavi večkrat tudi I. Vavpotič, poleg samostojnih risb tudi z drobnimi vinjetami, ki jih v morju tega blaga ne smemo prezreti.

XV. letnik nas seznani zopet z novim ilustratorjem, ki s prvim delom precej obeta, to je Maks Gaspari s svojimi letnimi časi. Tudi v XVI. letniku je več Gasparijevih vinjet; počasi začne prepletati svoje reči z narodnimi motivi in stilizira s časom svoje poteze čisto v narodnem duhu. Več reči v tem duhu ima v XVIII. letniku. V XXI. in XXII. letniku pa ima cel ciklus glav s portreti naših velikih mož. Okviri se mu semintje prav dobro posrečijo, nasprotno kaže v karakteristiki obrazov nezmožnosti, tudi celotno kompozicionalno misel naivno pojmuje in jo nerodno izrazi.

Ciklus glavnih vinjet v XVII. letniku je risal Peter Žmitek. Tudi on je porabil narodne šege ali vsakdanje življenje in napravil par prav dobrih glav. V zadnjih letnikih (XXII. in XXIV.) se je pojavil H. Smrekar; bil je skoro edini ilustrator v zadnjih letih, ki se je večkrat pojavil.

Poleg navedenih so se oglašale semintje tudi druge ilustratorične sile, ki so pa zaostajale dosti-krat za najmanjšim, kar se lahko zahteva od njih.

V tem razvoju Dom in Svetove ilustracije se krije zdravo jedro, ki bi v bodočnosti energično razvito lahko rodilo originalen in zgleden list v ilustratoričnem zmislu.

(Konec prih.)

